

หาเหตุ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๕๕. เรื่อง “สิ่งที่เห็นเมื่อบังคับพุทโธไม่ให้ส่งออก”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญชรโอกาสถามถึงสิ่งที่เกิดขึ้นขณะภาวนา ช่วงหลังมานี้เมื่อกำหนดรู้แต่พุทโธอย่างเดียว พอใจเริ่มสงบนิคฺคฺนอยก็มักจะส่งออก ยิ่งดึงกลับมาพุทโธ พอนิ่งก็ส่งออกอีก ฟุ้งไปข้างหน้าบ้าง ดึงลงบ้าง (หากตามดูจะเพลินมากและทะยานไปไม่หยุด)

ต่อมาลูกลองทำคำภาวนาแปะติดไว้ที่ร่างกายส่วนหัว แล้วบริกรรมไปเรื่อยๆ ขณะที่พุทโธเริ่มหดตัวเข้ามาหาใจ ลูกเห็นหัวใครไม่ทราบหล่นแฉะลงมาข้างๆ ตัว เมื่อมองไปเห็นมีหน้ามีผมรุงรัง คล้ายๆ ว่าหัวสูกจนหลุดออกมาเพราะโดนไฟ จากนั้นภาพก็หายไป

กราบเรียนถามหลวงพ่อกุญชรว่า สิ่งที่ลูกได้เห็นนี่คืออะไร ลูกจะทำอย่างไรเหมือนหลวงพ่อกุญชรสอนได้หรือไม่ บางทีลูกก็เห็นร่างกายตัวเอง แต่ทำอย่างไรไม่เป็น ได้แต่ดีใจ กราบขอบพระคุณเจ้าค่ะ

ตอบ : เริ่มต้นภาวนาใหม่ เริ่มต้นภาวนาใหม่ นะ ถ้าเริ่มต้นภาวนาใหม่แล้วมีประสบการณ์อย่างนี้บ้าง มันแบบว่ามีเหตุมีผลแล้วอยากให้เกิดภาวนา

ส่วนคนทั่วไปๆ เวลาภาวนาไปแล้วมันแบบจับต้นชนปลายสิ่งใดไม่ได้ แล้วก็เค็งคว้างอยู่อย่างนั้นนะ คนที่ภาวนาไปแล้วที่ล้มลุกคลุกคลานเพราะเริ่มต้นไม่ได้ แล้วเวลาเริ่มต้นขึ้นมา มันเค็งคว้าง มันจับต้นชนปลายไม่ถูก แล้วก็ล้มลุกคลุกคลาน

แต่ไปฟังเทศน์ ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ มันมีความสุข มันมีความเจริญ มีความมอกงามเอ๊ะ! เราก็อยากเป็นอย่างนั้น แต่มันทำไม่ไม่เป็นละ

เวลามันไม่เป็น นันกรณีนึง แต่เวลาคนที่ม่ีประสบการณ์บ้าง อย่างเช่นคำถามนี้ พุท
โธฯๆ ของเรต่อนื่องไป รู้สึกว่ายิ่งเดินพุทโธ มันก็ยิ่งเหมือนส่งออกไปข้างหน้า แล้วถ้าตามไป
มันเพลินนะ มันเพลิน มันอยากตามไป แล้วไม่มีวันหยุด

ไม่หยุดหรือก ความคิดคนจบไม่ได้ ความคิดคนมันคิดไม่หยุดไม่ยั้ง เวลาู้เห็น ความคิด
กับภาพที่เห็น เวลาเราคิดมันเป็นสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง เวลามันไปเห็นภาพ
เห็นอาการต่างๆ มันก็เกิดจากใจทั้งสิ้น เหมือนความคิด แต่มันเป็นอาการของจิต

เหมือนกัน ความคิด ความคิดเกิดจากจิต ไม่ใช่จิต สิ่งที่จิตรู้จิตเห็นขึ้นมามันก็เกิดจาก
จิต แต่จิตที่ทำไมเมื่อก่อนที่ไม่ภาวนามันไม่รู้ไม่เห็นอย่างนี้ละ

ก็มันไปรู้ไปเห็นสิ่งที่เราศึกษา เราค้นคว้า สิ่งที่เราเชื่อว่ามันเป็นสมมุติบัญญัติตามความ
จริง แต่เวลามันภาวนาๆ จิตมันมีอาการเปลี่ยนแปลง อาการที่มันมีกำลังมากขึ้น มันไปรู้เห็น
มากขึ้น มันเป็นแบบนี้แหละ ที่มันเป็นแบบนี้ๆ มันเป็นโดยพื้นฐาน พื้นฐานของจิตนิสัยของแต่ละ
ละบุคคล

ที่นี้ใครมีอาการอย่างใด ใครมีบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน แล้วถ้ามีบุญกุศลมากขึ้นคือ
มันจะรอบรู้และเท่าทันสิ่งทีู่้ที่เห็น มันก็เจริญดีงามต่อไป

แต่ถ้ามันไม่มีอำนาจวาสนาใจ พอรู้พอเห็นแล้วมันติด บางคนติดนะ ว่าเราู้เราเห็น เรา
มีความสามารถ เรามีความสามารถพิเศษ ไปเลย แล้วจบ จบเพราะอะไร จบเพราะว่ามันก็ได้
แค่นั้นนะ มันไม่ดีไปกว่านั้น เพราะมาตรฐานของจิต กำลังของมันมีเท่านั้นนะ พอมีเท่านั้นบับ
พอมันติด พอตติดมันก็เป็นภาพ ภาพความจำคือสัญญา

ถ้าเคยเห็นสิ่งใด เคยรู้สิ่งใด มันคิดได้ มันนึกได้ เพราะมันเคยเห็น แต่สิ่งที่มันจะดีขึ้นๆ
มันยังไม่เกิดขึ้น แล้วจิตเราไม่มีอำนาจวาสนาพอ นี่พูดถึงว่าโดยข้อเท็จจริงนะ

ฉะนั้น คำถามว่า ทำไมเวลานั้นๆ ไปมันเหมือนมีหัวคนตกมาอยู่ข้างๆ แล้วมันก็หายแว็บ
ไปเลย

เห็นไหม เวลามันรู้มันเห็น แวบๆ เหมือนความคิด เหมือนพยับแดด มันเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป แต่เราก็คิดว่ามันเกิดแล้ว เราฟังเทศน์มา ถ้าเห็นกาย เราต้องพิจารณากาย แล้วจะพิจารณาอย่างไรละ ก็มันหายไปแล้ว

นี่ไง ถ้ามันหายไปแล้ว สิ่งที่จะวิปัสสนา การจะเกิดสติปัญญาขึ้นมา โดยพื้นฐานต้องมีสมาธิ ตัวสมาธิจะเป็นตัวมาตรฐานวัดว่าห้วงะโหลกที่ตกมา อยู่คงที่หรือไม่ ห้วงะโหลกที่ตกมา มันจะกลิ้งไป มันจะค้นหาไม่เห็น มันตกแล้วมันจะกระเด็นไปที่อื่น อีกร้อยแปดเลย อยู่ที่กำลังของสมาธิ สมาธิดีหรือสมาธิไม่ดีมันจะเป็นเครื่องพิสูจน์ มันเป็นการกระทำ แล้วมันต้องอยู่ที่ครูบาอาจารย์เป็นหรือไม่เป็น ถ้าไม่เป็น ตอบไม่ได้ เพราะไม่รู้

ทางวิทยาศาสตร์ สสารมันประกอบไปด้วยอะไร สิ่งที่เกิดขึ้นมันเกิดขึ้นด้วยอะไร

นี่ก็เหมือนกัน มรรค ๘ มันคืออะไร อะไรคือสติ อะไรคือสมาธิ อะไรคือปัญญา มันไม่รู้หรอก คนไม่เป็นคือคนไม่รู้ พอคนไม่รู้มันบอกไม่ได้หรอก ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นๆ ก็เลยส่งเสริมให้คนที่หลงผิดหลงกันไปใหญ่ เพราะความไม่รู้

พอความไม่รู้ขึ้นมาก็จินตนาการว่ามันควรจะเป็นอย่างนั้น ถ้าจิตสงบแล้วต้องพิจารณา

แล้วกายอะไรของมึงละ

เยอะแยะไปหมด โดยมาตรฐาน เวลาจิตสงบแล้วเห็นสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม แล้วเราพิจารณานั้นไป

แล้วเห็นอย่างไรละ

เห็นโดยนิกเอา เห็นโดยฟลุค สัมหล่นนะ

อย่างกรณีผู้ถาม พอพุทโธๆ ไป มันมีความเพลิดเพลิด ถ้ามันตามความเห็นไป มันไม่มีวันจบวันสิ้น

ใช่ ถ้าจบสิ้นก็พุทโธชัดๆ ใจ ถ้าพุทโธชัดๆ คือสติมันสมบูรณ์กับพุทโธคือค่าบริการ คือตัวเรา มันจะไปไหนละ

ถ้ามันไม่ชัด มันเพลินไปก็เพลินไป ถ้าดึงกลับมาให้ดีขึ้น มันก็เกิดอาการที่ว่านั่งๆ อยู่ เห็นหัวคนตกมาเลย แล้วมันก็แว็บหายไปเลย ก็แค่นี้ แล้วถ้าต่อไปล่ะ วิธีแก้ล่ะ จะทำให้เหมือนที่หลวงพ่อสอนใงว่าให้พิจารณาเลย

ไม่มีทาง พิจารณาไม่ได้หรอก

เราเอาเงินไปให้เด็ก แล้วให้เด็กตั้งบริษัท แล้วให้บริหารไปเลย ให้บริษัทนี้ได้กำไรมากๆ ให้สมกับที่เราปรารถนา ได้ไหม ไม่มีทาง จิตมันเด็กๆ จิตมันเริ่มต้นฝึกหัด

นี่ยังดีนะ ยังดีที่ว่าเราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเรามีอำนาจวาสนาได้ฝึกหัดภาวนา เพราะสิ่งที่มีค่าที่สุดคือพุทธะ คือหัวใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ก็ให้พุทธะนี้ฉลาด ให้พุทธะนี้ศึกษาและค้นคว้า ถ้ามันศึกษาค้นคว้ามา มันจะมีความมหัศจรรย์ในหัวใจของตนอีกมากมายมหาศาล

ฉะนั้น สิ่งที่ทำให้เหมือนหลวงพ่อก็ไม่ได้เลย แล้วทำอย่างไรให้เหมือนล่ะ

กลับไปพุทโธไง ตอบทุกวัน

พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ

แล้วพุทโธถ้ามันดีขึ้นแล้วนะ มันรู้เอง เห็นเอง มันเข้าใจเอง เราทำกับมือ ผิดก็รู้ เราทำกับมือ ถ้ามันถูกขึ้นมา เราก็อู้ เราทำกับมือ

แต่มันไม่ทำ มันนั่งเพื่อฝัน นั่งเพื่อเจอ มันก็ได้เพื่อเจอไง

นี่คำตอบ ๑ จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๕๖. เรื่อง “ผิดศีลหรือไม่”

กราบหลวงพ่อกะ ลูกมีหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ คือหุ้นแม็คโคร แต่แม็คโครค้าเหล่าขายยาฉีดยุ่ง ขายปลาเป็นๆ แล้วลูกถือหุ้นแม็คโคร ลูกจะบาปไหมคะ กราบขอบพระคุณหลวงพ่อย่างสูงเจ้าคะ

ตอบ : มันต้องไปถามแม็คโคร มาถามอะไร พระไม่เคยมีหุ้น ไม่รู้จัก

แต่โดยศีลธรรม ชื้อหุ้นขายหุ้นเป็นบาปหรือไม่คะ

ไม่ เพราะอะไร เพราะเราลงทุน การลงทุนจะเป็นบาปได้อย่างไร

การลงทุน คนเราเกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องมีหน้าที่
การงานของเรา ถ้าเราลงทุน เราก็ลงทุน เราเป็นนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ แต่ถ้าเราไปคุดไป
โกงไป ไซฟอนเงินอย่างนี้ บาป

ถ้าผิดศีลก็คือผิด ถ้าถูกก็คือถูก

การลงทุนเป็นการลงทุนเพื่อสัมมาอาชีพะ เพื่อเลี้ยงชีพของเรา แล้วซื้อหุ้นอะไรก็ซื้อไป
แล้วบริษัทที่เขาทำ เขาบริหารของเขา แล้วถ้าบริษัทที่เขาบริหารแล้วคุดโกง เราก็ไม่ไปลงทุนกับ
บริษัทอย่างนั้น ถ้าลงทุนกับบริษัทอย่างนั้น ลงทุนคือลงทุน จบ

แม้ใครเขาค้าเหล้าขายยา เอ็งขายด้วยหรือ ถ้าเอ็งไม่ขาย เอ็งก็ขายทิ้งสิ ไปซื้อธนาคาร
นะ ธนาคารก็คิดดอกเบี้ยแพงเป็นบาปอีก เออ! เอ็งไม่ต้องลงทุนอะไรเลยละ

ฉะนั้น ลงทุนคือลงทุน เวลากิเลส เวลาทำความดีมันตอกมันยำ เวลาทำความชั่วมันไม่
เคยสะกิดใจเลย ถ้ามันสะกิดใจอย่างนี้มันก็เป็นบุญเป็นกุศลของคน

แล้วเราบอก ลงทุนคือลงทุน ชื้อหุ้นแม้ใคร ถ้าคิดว่ามันไม่ถูกต้องก็ขายทิ้ง ขายทิ้งแล้ว
ไปซื้อบริษัทใหม่ ไปซื้อหุ้นตัวใหม่ ถ้าซื้อได้หรือไม่ได้

แต่ตั้งสติให้ดีนะ เราไม่ใช่แมลงเม่า เราเป็นนักลงทุน เรานักลงทุน เราหาผลประโยชน์
สิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อเลี้ยงชีพ เราไม่ใช่แมลงเม่า แล้วเราก็ไม่ใช่เป็นนักไซฟอนเงิน ฉะนั้น
ถ้าอย่างนั้นถึงผิดศีลผิดธรรม ถ้ามันถูก จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๕๗. เรื่อง “อัตรานุกฎิฐิ”

รบกวนหลวงพ่อบธิบายอัตรานุกฎิฐิ แปลว่าอะไรคะ ได้ยินหลวงพ่อบุญบ่อยเหลือเกิน

ตอบ : อัตรานุกฎิฐิ เราพูดเพื่อเตือนใจนักปฏิบัติทั้งหมด

พระโมฆราช องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งสอนพระโมฆราช “โมฆราช เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง”

ทุกคนก็สอน กรรณฐานก็สอน มันเป็นสมมุติ มันเป็นบัญญัติ มันว่างหมดนะ โลกนี้เป็นความว่าง

ว่างแล้วก็คือว่างไง แล้วมีงละ

ว่างก็คือว่าง อากาศว่าง อากาศ อวกาศ องค์การอวกาศเขาจะส่งพวกยานอวกาศออกนอกโลกต่างๆ เขาต้องคำนวณ เขาต้องมีพลังงานที่มันจะออกจากแรงโน้มถ่วงขนาดไหนถึงพ้นจากแรงโน้มถ่วงออกไปสู่อวกาศ

อวกาศคืออวกาศ มันมีชีวิตไหม แต่มันเป็นประโยชน์นะ มันเป็นประโยชน์เพราะมันเป็นจักรวาลไง มันเป็นระบบจักรวาล เรื่องโลก อันนั้นก็เรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น เวลาธรรมะๆ “เธอจงมองโลกเป็นความว่าง”

อ้าว! ก็มองว่างแล้วก็ว่าง แล้วอย่างไรต่อล่ะ

เราฟังเวลาพระเทศน์ แล้วเราฟังแล้วมันครึ่งๆ กลางๆ มันไม่จบสิ้น ไม่สมบูรณ์แบบในเรื่องอริยสัจ ในเรื่องศาสนา

ไ้ที่พูดๆ นี่คือกระทู้ๆ ไ้พูดบ่อยๆ นี่คือกระทู้ๆ ให้คนได้คิด ให้นักปฏิบัติได้รู้จักว่าอะไรจริง อะไรเท็จ

เพราะโดยสมบูรณ์แบบในวินัย ในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านพูดเต็มๆ อย่างนี้ไง

“โมฆราช เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัสตานุกิฏฐิ”

คือผู้รู้ ที่เห็น ผู้ที่เห็นว่างนะ

ถ้าเราเห็นไม่ว่าง เราก็ทุกข์ไง เราเห็นสังขมรังแกกัน เบียดเบียนกัน เราแล้วแล้วเราก็เศร้าใจ เราเห็นสังขมที่ดั่งาม สังขมที่บริสุทธิ์ เราก็ชื่นชม แต่เราก็ยังเท่าเท่านั้น เรายังเท่าเดิมนะ แต่ถ้าเราไปทุกข์ไปยากกับเขา นี่กิเลสแล้ว

ฉะนั้น มองว่าโลกนี้เป็นความว่าง ความว่างทุกคนก็มองได้ วิทยาศาสตร์ก็คิดได้ เรื่องธรรมะวิเคราะห์วิจิตรได้หมดนะ เข้าใจธรรมะหมดเลย แต่ไม่เข้าใจตัวเองเลย ไม่เข้าใจเรื่องจิตใจตัวเองเลย

ฉะนั้น เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง อย่าไปยุ่งกับเขา แล้วตัวเราละ เราจะดีขึ้นหรือไม่ ถ้าตัวเรามีสติปัญญา มีสัมมาสมาธิ มันจะเริ่มเห็นนะ

ถ้าเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง ถ้าจิตสงบนะ มันจะเป็นธรรมารมณ์ มันเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากความสุขสงบ อารมณ์เกิดขึ้น แล้วเอ็งจับได้ไหม นั่นก็สติปัญญา ๔

อรรถาคือตัวตนของเรา ทิฏฐิมานะไง

“เธอจงกลับมาถอนอรรถานุทิฏฐิ”

ทั้งทิฏฐิ ทั้งมานะ ทั้งกิเลสตัณหาในใจของตน

ที่นี้พูดบ่อยๆ คือกระทู้ๆ กระทู้ให้คนได้คิด กระทู้ให้นักปฏิบัติที่ครึ่งๆ กลางๆ “เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม”

เงินอวกาศไป บิตคอยน์มึงไปเก็บเอาสิ มึงซุดเอาได้เลย ธรรมะมึงไปซุดเอาได้เลย ถ้าไปซุดธรรมะ ไร ธรรมวินัยเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ที่ศึกษาเล่าเรียนมาแก่นักปากเปียกปากแฉะ ของมึงเหวอ มึงรู้อะไร ก็รู้ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่องจำมาปากเปียกปากแฉะไร แต่รู้อะไร

ถ้ารู้จะ จบหมดนะ ฉะนั้น ถ้ารู้จบหมดถึงกรรมฐานไง ครูบาอาจารย์ทำความเข้าใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบระงับ กว่าที่จะสงบระงับได้ก็เกือบเป็นเกือบตาย ถ้าเกือบเป็นเกือบตาย

เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง ธรรมารมณ์ใน กาย เวทนา จิต ธรรม

ธรรมารมณฺ์ สรรพสิ่ง ดุสิต เวลภาวะโมคคัลลานะไปเที่ยวสวรรค์ ไปเที่ยวนรก ไปเห็น
 หมดนะ นี้โลก นี้วัฏจักร กามภพ รูปภพ อรูปภพ แล้วของเขาก็คือของเขา กรรมของใครก็คือ
 กรรมของมันเอง แต่ผู้ไปรู้ไปเห็นก็ไปรู้ไปเห็นเรื่องของคนอื่นใจ แล้วเรื่องของตัวเอง

เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง

เรื่องของตัวเองคืออัตตา อัตตาตัวตนนี้ ทิฏฐิมานะนี้

เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิของตนให้ได้

นี่คือคำสมบุรณ์ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๕๘. เรื่อง “สงสัยในการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อกะผมมีข้อสงสัยในการภาวนา ขอกราบเรียนถามดังนี้ เมื่อผม
 พิจารณาจิตนี้ กระผมมีความเห็นว่า ผู้รู้ที่เกิดจากจิต และเมื่อกระผมแยกผู้รู้ออกมาเป็นผู้รู้กับ
 ชาติรู้ กระผมมีความเห็นว่า เมื่อผู้รู้กับชาติรู้เป็นคนละส่วนกันแล้ว สิ่งที่ผู้รู้แล้วและความรู้
 นั้น เคยฝังลงที่จิตก็จะไม่เกิดอีกต่อไป

ดังนั้น กระผมจึงขอกราบเรียนถามว่า การพิจารณาของกระผมนี้ผิดถูกประการใด ขอ
 กราบเมตตาหลวงพ่อกช่วยแนะนำด้วยเจ้าค่ะ

ตอบ : ปัญญาของคนนะ ปัญญาของคน การทำความสงบมันทำความสงบด้วยคำ
 บริกรรมก็ได้ อานาปานสติก็ได้

ฉะนั้น เวลาที่เราพิจารณา ผู้รู้ ชาติรู้ ถ้าเราไม่รู้

เพราะเวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติไป เขาจะได้แย้งกันว่า จิตกับใจต่างกันอย่างไร ผู้รู้ ชาติ
 รู้ ต่างกันอย่างไร

แล้วถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราละ เวลาท่านเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ เอาครูบาอาจารย์
 ของเราแต่ละองค์มาศึกษา มาค้นคว้า มาโต้แย้งกันเรื่องการปฏิบัติ นั่นคือบัณฑิต

เวลาคนที่เขาภาวนาไปแล้วเขามีเหตุมีผลของเขา เวลาโต้แย้งกันก็โต้แย้งว่าใครถูกใครผิด เพราะเราเป็นเด็กน้อย เราเป็นผู้ฝึกหัดใหม่ หรือผู้ที่ปฏิบัติไปมันมีความเห็นของแต่ละคน แล้วความเห็นมันก็ไปติดอยู่แค่นั้นนะ

แต่เวลาเด็กน้อย ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่มันรู้มันเห็นสิ่งใดนะ แล้วมันวาง มันวาง มันวางนะ พอมันวางมันก็ศึกษาค้นคว้าที่จะเอียดลึกซึ่งซับซ้อนที่อยู่ในหัวใจของเราลึกซึ่งขึ้นไป ๆ นั่นนะความถูกต้อง

แต่เวลามันไปรู้ไปเห็นสิ่งใดแล้ว พอรู้เห็นสิ่งใดก็เอาความรู้ความเห็นนั้นมาโต้แย้งกัน แล้วสิ่งที่มันซับซ้อนที่มันลึกซึ่งอยู่ภายใต้จิตใต้สำนึกของเรา เอียงยังไม่เท่าทันมัน เอียงยังไม่เห็นมันเลย แล้วเอียงจะมาเอียงอะไรกัน

เวลาครูบาอาจารย์เวลาท่านโต้แย้งแล้ว คนที่ตื่นลึกตื่นกว่า ก็ปล่อยๆ ไป

อันนี้ก็เหมือนกัน ผู้รู้กับธาตุรู้

ถ้าโดยหยาบๆ มันก็อันเดียวกัน ความหยาบๆ คืออารมณ์ คือความจับต้องได้

แต่ถ้าเอาข้อเท็จจริงแล้ว เอาทางวิชาการ อารมณ์ ความคิดเกิดจากจิตไม่ใช่จิต ผู้รู้ ธาตุรู้เป็นตัวพื้นฐาน ภาวสวะ ตัวภพ ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ สิ่งที่มีนกระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันไปอีก แล้วเวลาเป็นขั้นๆ ขั้นอย่างหยาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด โอ้โฮ! มันซับซ้อน เพราะอะไร บุคคล ๔ คู่ การกระทำมันแตกต่างกันไป นี่พูดถึงว่าลึกตื่นแตกต่างกัน

ฉะนั้น อย่างที่ว่าเวลาผู้ถามถามว่า สิ่งที่เราพิจารณาไปแล้วไปเห็นว่าผู้รู้กับธาตุรู้

นี่ฝึกหัดจิตกับใจ บางคนก็ว่าจิตนี้เป็นตัวพื้นฐาน ใจคือมันเสวยอารมณ์แล้ว เพราะใจเป็นเรื่องของปุถุชน เขาเรียกว่ากายกับใจๆ ก็ใจของเขา แต่ถ้าจิต แหม! มันลึกกว่า

แต่เวลาคนปฏิบัติไปแล้วเขาไม่ถือเป็นอารมณ์ไง ถือว่าเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์

นี่ถ้าปฏิบัติไปแล้ว สิ่งที่ทำมานี้มันถูกต้องไหม

ถูก ถูกเพราะอะไร ถูกเพราะเราทำได้ทำ แล้วเราได้มีเหตุมีผล แล้วมีการฝึกหัดปฏิบัติ แล้วฝึกหัดพิจารณาไป เตียวพุงนี่นะ ใ้ที่ผู้รู้ ชาติรู้ มันไม่มีค่าเลย เพราะจิตมันจะไปรู้ไปเห็นอะไรที่ดีขึ้น ใ้ที่คำถามนี้ ใ้! ูไม่ต้องถามหลวงพ่อก็ได้ ูกู้เอง แต่มันถามไปแล้วไง มันเป็นตัวเหตุให้เราศึกษาค้นคว้าจิตใจของเรา แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเราเข้าไปต่อเนื่องไป จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๕๙. เรื่อง “โลกกับธรรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุราบเรียนถามหลวงพ่อกว่า ชีวิตช่วงหลังมานี้ โลกธรรมรุนแรงกับชีวิตมากพอสมควร จนผมต้องหยุดทำงานเพื่อภาวนารักษาใจ มันดีขึ้นครับ แต่ดีที่ผมทำงานอิสระ เลยสามารถหยุดได้ แต่ผมสังเกตว่า ชีวิตวนไปวนมาแบบนี้หลายครั้ง เจริญแล้วเสื่อม การปฏิบัติช้า และตัวเองขี้เกียจ ท้อใจมาก ไม่อยากทำงานจนต้องกู้เงินมาใช้ กราบขออุบายแก้ไขและพัฒนาจิตต่อไปด้วยครับ

ตอบ : ถ้าพิจารณาอย่างนี้ เราตั้งสติได้เลย เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิมันพิจารณาชีวิตจริงเราเนี่ยแหละ ชีวิตจริงเราลุ่มๆ ดอนๆ เวลามันสมบูรณ์แบบของมัน มันก็สุขสงบดี เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมามันก็ทุกข์ยาก

เวลาผู้ที่มีจิตใจที่เป็นธรรมๆ เขาศึกษาค้นคว้าในชีวิตของเขาแล้ว เขาเห็นแล้วมันเป็นเรื่องอนิจจัง มันเป็นเรื่องไร้การควบคุม มันเป็นความทุกข์ความยากทั้งสิ้น เพราะเราต้องปากกัดตีนถีบ สละ ออกบวชเลย ถ้าบวชไปแล้วนะ ถ้าบวชไปแล้วเป็นนักรบๆ มันไม่อินังขังชอบกับเรื่องปัจจัย ๔ หรอก เราถูกต้องไปๆ มีก็ฉัน ไม่มีก็ไม่เป็นไร แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาเนะ แค่ว่าดำรงชีพนะ

แต่พอมาบวชเป็นพระแล้วมันจะสร้างอาณาจักรไป ใครๆ ก็คิดจะสร้างอาณาจักร ถ้าสร้างอาณาจักรมันต้องสะสม พอสะสมนั้นเนะเป็นตัวเหตุแล้ว เพราะอะไร เพราะสะสมมันแสวงหาต้องการ พอต้องการขึ้นมามันก็วางแผน วางแผนก็ทำให้เสียหายหมดนะ

ถ้าไม่คิดจะสะสมอาณาจักรนะ ชีวิต ถ้าความเป็นธรรม สมบูรณ์แบบ มันเข้ามาบิณฑบาตเลี้ยงชีพ แล้วมันมีอะไรมันก็ฉันได้ มันไม่จำเป็น แล้วอยู่สุขอยู่สบายด้วย นี่พูดถึงปัญญาอบรมสมาธิเนะ

ทีนี้คำถามโยม โยมเป็นฆราวาส ชีวิตนี้วิ่งไปเวียนมา ลุ่มๆ ดอนๆ มันสูงๆ ต่ำๆ แล้วการปฏิบัติก็ช้า

ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ

พูดทุกวัน เป็นเรื่องจริง แต่คนคิดไม่ถึง

ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ ทำมาหากินทั้งวันเลย แบ่งเวลาปฏิบัตินิดหนึ่ง ทางของสมณะ ๒๔ ชั่วโมง นี่พระฉันแล้ว จบแล้ว เข้าขึ้นมา ตี ๔ ลงมาจัดศาลา แล้วภาวนา ต่อเนื่องจนได้เวลาบิณฑบาต บิณฑบาตเสร็จแล้ว เว้นแต่ผู้มีเวร มีเวรก็ต้องทำหน้าที่ของตน ๒๔ ชั่วโมง

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง เวลาปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง ทางของฆราวาสคับแคบ ๑๐ นาที ๒๐ นาที ว่างหัวค่ำกับตื่นเช้า ภาวนาแค่นี้

นี่ก็เหมือนกัน การปฏิบัติก็ช้าลง

ช้าลง ใช่ว่า ทางของคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง แต่กว้างขวางต้องมีคุณธรรมนะ กว้างขวางต้องมีครูบาอาจารย์ที่คอยคุ้มครองดูแลนะ แล้วเราปฏิบัติของเราโดยที่ไม่สะสม ไม่สร้างอาณาจักร ไม่ต้องไปคิดอะไรมาก มุมนะทำ แต่ทำไม่ได้ กิเลสมันคอยยุ กิเลสมันคอยขัดแย้งขัดขาน มันทุกขมันยากของมันอยู่อย่างนั้นนะ

ถ้ากิเลสมันไม่ขัดแย้งขัดขานนะ เราติดกับมัน ปัญญาอบรมสมาธิของมันไว้ แล้วฝึกหัดปฏิบัติไป แล้วเปลี่ยนสถานที่ไป หาครูบาอาจารย์ที่ดีงาม แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริง มันก็เป็นจริงของมันขึ้นมาตามความเป็นจริง

แต่ถ้ามันอยู่ทางโลก เห็นไหม ขออธิบายวิธีการเพื่อฝึกหัดแก้ไข

ฝึกหัดแก้ไข เราก็ดูสิ ดูถึงหน้าที่การงานของเรา ถ้าถึงเป็นโอกาสนะ อำนวยการวาสนาของคนถึงเวลามันสมควรพอดีของมัน มันก็ประสบความสำเร็จทั้งนั้นนะ นี่โลก ถ้าจะปฏิบัติ เราก็ฝึกหัดค้นคว้าของเรา เรามีการกระทำของเรา นี่เป็นทางของฆราวาส

ถ้าเป็นทางของสมณะ ปฏิบัติอย่างเดียว เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวาง
ธรรมวินัยนี้ไว้แล้ว ให้บริษัท ๔ พันัยกรรมวางไว้ อริยสัจ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาได้รับ
มรดกมาด้วยกันทั้งสิ้น เป็นชาวพุทธ เป็นเจ้าของศาสนา

“มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ถ้ายังอ่อนแอ”

อ่อนแอก็อ่อนแอกับกิเลสนี้ไง ล้มลุกคลุกคลานให้มันเหยียบย่ำอยู่นี่ไง ให้มันชี้หัวอยู่นี่
อ่อนแอ อ่อนแอกับทางโลก อ่อนแอทุกอย่างเลย

“เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังอ่อนแอ เราไม่ยอมนิพพาน”

๔๕ ปีกบรรมบ่มเพาะ จนครูบาอาจารย์ของเราเข้มแข็ง

ถ้าไม่เข้มแข็ง เวลาครูบาอาจารย์ที่สร้างสมบุญญาธิการมาแต่ละองค์ๆ ท่านมี
สติวิหาริก ท่านได้สร้างสมต่อเนื่องไป ธรรมทายาท

“เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะ
นิพพาน”

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้กับบริษัท ๔ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณา
สังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

เวลาท่านจะนิพพาน ท่านจะให้เราพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทไม่เดินเล่นกับ
ชีวิต ไม่ประมาทไม่เดินเล่นกับการกระทำของตน

แล้วถ้าคนที่มีอำนาจวาสนาฝึกหัดปฏิบัติ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เป็นยอดธรรม เป็นที่พึ่งที่อาศัยของเราไง เราก็หวังพึ่งพาอาศัย แล้วเราพยายามฝึกหัดปฏิบัติ
ขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา มันก็เป็นคุณสมบัติของเรา เป็นประโยชน์กับเรา

ไฉ่ที่ว่าชีวิตลุ่มๆ ดอนๆ มันทุกข์มันยาก ขออุบายวิธีการ

นี่ไง ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาพิจารณา ถ้ามันพิจารณา ไปพิจารณาเรื่องของ
ใคร

เมื่อก็พูด “โมฆราช เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง”

ว่างหมดเลย แล้วก็แค่นั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติดี เป็นคนดี ทำดีได้หมดนะ ก็เท่านั้นนะ

ทิวฐิมานะ กิเลสตัณหาในใจของตอนนี้สำคัญ

เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอึดตาคือตัวตน คือจิตวิญญาณ คือกิเลสของตน ทิวฐิมานะที่ว่า ฉันทำดี ฉันทุกอย่างต้องดี ถ้าดีแล้วมันต้องส่งเสริมให้ดี ชีวิตนี้ต้องราบรื่น

พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย มีฤทธิ์มีเดชเหาะเหินเดินฟ้าได้ รู้หมดทุกอย่าง โจรมาทูปครั้งแรก เหาะหนี โจรมาทูปครั้งที่สอง เหาะหนี พอเข้ามาอีก เอ๊ะ! นี่มันอะไรกัน เศษกรรมของตน

พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มีเดชนะ พลิกฟ้าคว่ำดินได้หมดนะ ตอนที่พระพุทธเจ้าไปพราหมณ์นิมนต์แล้วเกิดภัยแล้ง ไม่มีข้าวจะกิน

กระผมจะพลิกแผ่นดิน ชมพูทวีป อินเดียจะเอาฝามีอกางออกมา แล้วจะเอาชมพูทวีปไว้บนฝามีมือ แล้วจะพลิกแผ่นดินขึ้นมา แล้วจะเอาชมพูทวีปไปวางทับไว้ เพราะแผ่นดินขึ้นมามันมีเหง้าดิน มันมีอาหารที่กินได้ มีฤทธิ์ขนาดนั้นนะ

ถึงเวลาแล้วพอเขาจะมาทูปครั้งที่ ๓ อ้อ! นี่มันเศษกรรมของตน เขาทูปพระโมคคัลลานะจนเกือบตาย เหาะไปลาพระพุทธเจ้ากลับมานิพพาน นี่พูดถึงพระโมคคัลลานะที่มีฤทธิ์นะ มีฤทธิ์มีเดช ฤทธิ์เดชก็คือฤทธิ์เดชไง แต่กรรมที่ทำไว้ละ แล้วของเราละ

กรรมดี กรรมชั่วไง

ศึกษาธรรมะยอดเยี่ยม เห็นด้วย บริยติ แต่สุดท้ายแล้วต้องปฏิบัติ ปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นจริงเป็นจังกับเรา ถ้าเป็นจริงเป็นจังกับเรา แล้วจะไม่น้อยใจเลย ก็เราทำมา

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเราไม่ได้ทำเวรทำกรรมมา มันเกิดไม่ได้หรอก มันไม่สมดูลมันไม่
มาเกิดกับเราหรอก มันต้องผ่านไปเกิดกับคนอื่น แต่ทำไมมาเกิดกับเราละ รถวิ่งมาเป็นแสนๆ
คันเลย แล้วรถคันของเราโดนชน ใ้ที่มันรอดไป ๘๘,๘๘๘ คัน ใ้คันของเราโดนเขาตี

กรรมของสัตว์ นี้กรรมของสัตว์นะ

นี่พูดถึงว่าจะทำอย่างไร

ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเพื่อความปลุกใจของตนให้กลับมาอีกheim จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๖๐. เรื่อง “หลักการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อก จากที่เคยถามหลวงพ่อกเรื่องลมหายใจมีแต่พุทโธ ได้ฟังที่หลวง
พ่อกเทศน์ตอบ จึงเอาพุทโธและลมหายใจไม่ขาด พบว่าผ่านไปได้ด้วยดี ลมมาพร้อมกับพุทโธ มี
ความสบาย ความสุขในระหว่างที่ปริกรรมพุทโธชัดเจนขึ้นค่ะ ขอเรียนถามหลวงพ่อกเพิ่มเติมค่ะ

๑. ในระหว่างนั่งสมาธิ พุทโธชัด ลมรู้ มีภาพแว็บขึ้นมา เช่น ภาพเรือและทะเลตอน
กลางคืน ซึ่งตอนนั้นไม่ได้คิดถึง คิดแต่พุทโธ ก็พุทโธต่อค่ะ ภาพเหล่านี้มาได้อย่างไรเจ้าคะ เรา
ไม่ต้องไปกลัวมันใช่ไหมเจ้าคะ

๒. ในระหว่างนั่งสมาธิเกิดแสงสว่างก็ไม่สนใจค่ะ แต่พอนั่งไปเรื่อยๆ ก็มีความสุข
สบายดี แต่จิตมันสว่างมากขึ้น เหมือนจิตมันลอยๆ เบาๆ มากขึ้น ก็กลัวค่ะ จึงจับพุทโธแน่น
กว่าเดิม แต่มันกลับสว่างมากกว่าเดิม มันรวมเบา มันทั้งเบา ลอยมากไปเรื่อยๆ จึงเกิดความ
กังวล กลัวจะหลุดไปอีกโลกหนึ่งค่ะ เลยออกจากสมาธิ นั่งใหม่ก็เป็นอีก แบบนี้แก้ไขอย่างไรดี
เจ้าคะ

๓. หนูจะนั่งสมาธิแบบทั้งคืนดูค่ะ เวลานั่งต้องตั้งท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลงตลอดทั้งคืนเลยใช่
ไหมเจ้าคะ

๔. ระหว่างนั่งสมาธิจิตใจสงบก็จะชอบแผ่เมตตาให้ผู้อื่น แบบนี้ต้องควรออกจากสมาธิ
มาค่อยแผ่เมตตามากกว่าใช่ไหมเจ้าคะ บางทีเราคิดว่าตอนนั้นนั่งสมาธิแล้วมีความสุข แผ่ตอน
นั้น ญาติมิตร เจ้ากรรมนายเวร จะได้รับความสุขอย่างมากเจ้าคะ

ตอบ : เฮ้อ! เหนื่อย

เวลาภาวนาไม่เป็นก็ภาวนาไม่เป็น ทุกข์ยาก ทุกข์ยาก เวลาภาวนาเป็น ไ้อ้ไฮ! จะต้องให้
จูงมือไปตลอดเวลาเลยหรือ มันก็ต้องมีสติปัญญาบ้างสิ ทำสิ่งใดก็ต้องมีสติปัญญา

ปัจจุบันตั้ง สันติภูมิโก กรรมของสัตว์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นต้องปฏิบัติเอง รู้เอง เห็นเอง

การปฏิบัติแล้วมันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหนมันอยู่กรรมของสัตว์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้
ชั่ว การปฏิบัติได้มากได้น้อยก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของตน

แล้วคนที่มีอำนาจวาสนารู้จักเก็บหอมรอบริบแล้วตั้งสติให้ตั้งงาม พยายามรักษาไว้
เพราะอะไร เพราะปฏิบัติต่อไปมันจะไปเจอจิตที่ดีขึ้น

ขณะนี้จิตมันเริ่มดีขึ้น แล้วถ้ามันเสื่อมลงนะ พอมันเสื่อมหมดเลยนะ แล้วฟื้นขึ้นมาไม่ได้
แล้วตอนนั้นจะนั่ง เวลาจิตเสื่อมมันจะทุกข์มากเลยละ

เวลาภาวนาไม่ได้เลยก็คือไม่ได้นะ ภาวนาไม่ได้เลย หมายความว่า ไม่เคยมีเงิน ไม่เคย
ฟุ่มเฟือย ไม่เคยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มันก็เป็นคนที่ดี เวลาที่มีเงินมีทองขึ้นมาแล้วมันใช้จ่าย
ฟุ่มเฟือยหมดเนื้อหมดตัวไปแล้วไปกู้หนี้ยืมสินนะ ใ้พวกทวงหนี้เถื่อน เตี้ยมันจะตามมาทวง
หมดนะ เวลามันทุกข์มันยาก มันทุกข์ยากมาก นี่พูดถึงเปรียบเทียบ เวลาจิตมันเป็นของมันไป

ฉะนั้น จิตที่มันเป็นขึ้นมา มันดีขึ้นมา เราก็ต้องรู้จักรักษามัน ถ้ารู้จักรักษามัน มันต้องมี
ประสบการณ์ มันต้องมีสติปัญญาของตน ถ้ามีสติปัญญาของตนรักษาของตน

เริ่มต้นปฏิบัติใหม่มันทุกข์มันยากอย่างนี้ ปฏิบัติไม่ได้ก็คือไม่ได้ ปฏิบัติได้ขึ้นมาแล้ว
ล้มลุกคลุกคลาน จะรักษาอย่างไร ทำอย่างไร สมาธิมันเป็นอย่างไร สมาธิมันเป็นอย่างไร

สมาธิที่นี้ไง จิตมันสุขสงบ มันเป็นสมาธิ แล้วสมาธิขึ้นมา ถ้ามันจะมีสติปัญญาขึ้นไป
ขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ สมาธิมันมีระดับพื้นๆ ระดับปานกลาง ระดับที่ว่าสูงสุด
ของสมาธิ แล้วสมาธิก็คือสมาธิไง

เห็นไหม ทางวิชาการเขาถามเขาถามอยู่ “สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้
สมาธิเป็นหินทับหญ้า”

มีงมีสมาธิใหม่ ไม่มีสมาธิ ความรู้สึกนึกคิดกิเลสพาคิดหมดเลย มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งสิ้น มันเป็นสมมุติบัญญัติ เป็นผู้มีสติปัญญาเล็กน้อยขนาดไหนมันก็คิดเข้าข้างตัวเองหมดสิ้นเลย

กลับมาถอนอรรถานุกฎฐินั้นแหละ ให้อัตตา ให้อิทธิมานะนั่นนะ มันพลิกมันแปลง งง เชื่อมมันแล้ววิ่งตามมันหมดนะ แล้วยังคิดว่าภาวนาแล้วไม่เห็นได้อะไรเลย

มันจะได้อะไร ก็ได้ปฏิญญา ได้มานะนั่นแหละ ได้ก็ได้กิเลสนั่นแหละ

แต่จริงๆ แล้วเขาจะกลับมาฆ่ามัน กลับมาถอนมันนะ แต่ยังไม่รู้จักมันเลย

ถ้ารู้จักมัน ค่อยๆ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วฝึกหัดให้เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ตอนนั้นมันจะดีขึ้น ถ้าดีขึ้นแล้วก็ฝึกหัดของเราไป รักษาของเรารวมทั้งหลายมาแต่เหตุ

แต่เดิมล้มลุกคลุกคลานมากก็ล้มลุกคลุกคลาน พบบอกให้พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ ต้องมีคำบริกรรม ต้องมีพุทโธ ถ้าไม่มี จบ เลื่อนลอย มันเป็นเรื่องไร้สาระ มันเป็นเรื่องแค่ควบคุมอารมณ์ของตนเท่านั้นนะ

พอเท่าทันอารมณ์ของตน มันปล่อยวาง มันมีความสุข ชูย! ดี ศาสนาเยียม

สมาธิคืออะไร อะไรคือสมาธิ ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันถึงว่าจิตสงบมากสงบน้อยแค่ไหน แล้วทำประโยชน์ขึ้นไป

นี่คำถาม

“๑. ในระหว่างที่นั่งพุทโธชัด รู้ลม มีภาพแวบขึ้นมา เช่น ภาพเรือและทะเลตอนกลางคืน ซึ่งตอนนั้นไม่ได้คิดถึง คิดแต่พุทโธ ภาพนั้นมาได้อย่างไรเจ้าคะ จะต้องไม่กลัวมันใช่ไหม”

ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย มันก็คิดว่าหลับตาแล้วมันจะไม่เห็นอะไรเลย ถ้าหลับตาแล้วไม่เห็นอะไรเลยก็เป็นสมาธิ มีความสุขสงบระงับโดยธรรมชาติของมัน ถ้ามันจะรู้จะเห็นมันต้องรู้เห็นแน่นอน ถ้ามันรู้เห็นนั้นแสดงว่าจิตนิสัยมันเป็นแบบนั้น ถ้าจิตนิสัยเป็นแบบนั้น ถ้ามันมีกิเลสอยู่ มันจะยุมันจะแห่อย่างนี้ จะกลัว จะตื่นจะเต้น จะตกใจ

ฉะนั้น จะเห็นสิ่งใด อยู่กับพุทโธ ภาพที่เห็นก็คือภาพที่เห็น ถ้าอยู่กับพุทโธแล้วมีสติปัฏฐานนั้นจะหายหมด เพราะสติสัมปชัญญะมันสมบูรณ์

แต่ถ้าสติมันอ่อนแอ มันโดยจิตนิสัยมันไหลไปอย่างนั้นนะ แล้วมันรู้มันเห็นมันก็รู้เห็น เพื่อเหยื่อไง มันจะล่อให้ตามมันไป ฉะนั้น เราไม่ไป เราไม่ไป ไม่ไป เราอยู่กับพุทโธ มันจะหาย โดยเรามีสติมีปัญญา

เหมือนขับรถ ถ้าเราควบคุมพวงมาลัยชัดเจน เราจะไม่ตกข้างถนน แต่ถ้าเรานั่งดูเฉยๆ แล้วไม่จับพวงมาลัยนะ เวลามันสะดุด พวงมาลัยมันก็หมุนนะ แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ตกข้างถนน

ถ้ามีสติ ก็จับพวงมาลัยไว้มันจะไปไหนล่ะ พุทโธไว้ พุทโธไว้

บอกว่าจะไม่เห็น ก็ไม่ได้ คนที่ไม่มีจะให้เห็น ก็ไม่ได้ ถ้ามันจะเห็นมันก็คือเห็นโดยเวร โดยกรรมของสัตว์ โดยจิตโดยนิสัย แล้วเราก็พิจารณา แล้วพอมันรู้เท่า เออ! มันเป็นคนสมบัติของเราก็จบ จบ แล้วพุทโธต่อไป มันก็จะสมาธิอย่างหยาบแล้วขึ้นไปอย่างกลาง อย่างดีขึ้นไป รักษาของเราต่อไป

“๒. ในระหว่างนั่งสมาธิเกิดแสงสว่างก็ไม่สนใจ แต่พอนั่งไปเรื่อยๆ มันก็มีความสุขสบายดี”

อันนี้ถูกต้อง สุขสบายดี

“แต่จิตมันก็สว่างขึ้นๆ มันลอยเบาๆ ก็กลัว กลัว จับพุทโธกว่าเดิม ยิ่งพุทโธมันยิ่งสว่าง มันยิ่งสว่าง มันยิ่งเบา”

ถูกต้อง เพราะพุทโธๆ นี่คือเหตุ มีสติแล้วมีคำบริกรรม มันมีเหตุ

นวดแบ้ง ยิ่งนวด แบ้งมันยิ่งสมบูรณ์แบบ ยิ่งนวด แบ้งมันยิ่งเข้ากันดี

สิ่งที่ดีงามมันดีงาม แต่เราไปกลัวมันเองไง มันกลัวมันก็เลยยิ่งพลิกให้เราตกใจ

ไปกลัวอะไรมัน แสงก็คือแสง แสงมันไม่ฆ่าใคร แล้วแสงมันมีเพราะมันจะเกิดขึ้น ถ้าเรามีสติปัญญา แสงมันก็จะเบาลงๆ แสงมันก็จะเข้ามาสู่พุทธโศ สู่ตัวจิต ทุกอย่างกลับมาเป็นปกติ แต่จิตเป็นสมาธิ

แต่ถ้ากลัวแล้วส่งออก แล้วตามไปนะ ตามไปๆ นะ สมาธิก็หายไป เสื่อมหมด พุทธโศก็หาย แสงสว่างก็ไม่มี มีดตัดตัด อากาการทั้งนั้นนะ

เวลามันดีขึ้น มันเบา มันลอยขึ้นมาะ มันกังวล มันกลัวมากเลย เลยต้องออกจากสมาธิเลย นั่งใหม่ก็เป็นอีก

ตั้งสติดีๆ พุทธโศคือพุทธโศ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี การทำความสงบของใจ การทำความสงบของใจ เป้าหมายคือใจที่สงบระงับ เหมือนทำงานๆ ทำงานเพื่อผลตอบแทน ทำงานทั้งหมดเพื่อเงินทอง เพื่อคุณงามความดี

งานคืองาน พุทธโศ คำบริกรรม นั่นคืองาน แสงสว่างหรือตัวลอยขึ้น นั่นคือผลตอบแทน แล้วผลตอบแทน เราก็เก็บไว้ให้มันสมบูรณ์แบบ ไม่ต้องไปตื่นเต้น ไม่ต้องตกใจ

เพราะยิ่งพุทธโศชัดๆ พุทธโศจนละเอียด จนพุทธโศไม่ได้เลย ถ้าพุทธโศจนละเอียดนะ จากแสงมันสว่างขึ้น มันเบาลง พุทธโศมันจะหาย เดียวจะตกใจมากกว่านี้อีก จะตกใจมากกว่านี้

ไม่ต้องตกใจ ผลจากการทำงาน ผลจากงานของเรา เราเป็นคนทำเอง แล้วตั้งสติสัมปชัญญะ ตั้งสติไว้ ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง มีแต่ความสุขสงบและจิตที่เข้มแข็ง จิตที่อาจหาญ กล้าแกร่ง อ้อ! ชีวิตเป็นอย่างนี้ กายเป็นอย่างนี้ จิตเป็นอย่างนี้ สมาธิเป็นอย่างนี้ นี่ยังไม่เกิดภาวนามยปัญญานะ ถ้าเกิดเห็นสติปัญญาฐาน ๔ แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา อ้อ! วิปัสสนาเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ บัจฉิตตัง สันทิฏฐิโก ต้องเป็นเอง รู้เอง เห็นเอง

ใจเย็นๆ ไม่ต้องตกใจ อะไรเกิดขึ้นมันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่วาสนาของคน ไม่ต้องตกใจ ตั้งสติไว้ อยู่กับพุทธโศ เรากำหนดได้หมด

“โฆฆราช เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง” แล้วกลับมาถอนตรงนี้ อัดตาคือตัวตนของเราที่ตกใจ ที่มันทุกข์มันยากนี้ ทิฏฐิมานะว่ามันต้องเป็นอย่างนี้ มันจะเป็นเป็นอย่างนี้ ไปบังคับมันไป

ไปบังคับมันว่าต้องว่างหมดเลย มันต้องเป็นอย่างนี้ ทัศนียภาพมันมีความเห็นผิด แต่จะละได้ต้อง
วิปัสสนาญาณ

ค่อยๆ ฝึกหัด ค่อยๆ ปฏิบัติไป

นี่ข้อที่ ๒. จบ

“๓. หนูจะนั่งสมาธิแบบทั้งคืนคะ เวลานั่งต้องนั่งท่าเดิมหรือเปลี่ยนคะ”

ถือนิสสัยชิก ฤดูดั่งข้อหนึ่งใน ๑๓ ฤดูดั่ง เวลาปฏิบัติไปแล้วมันลุ่มลุกคลุกคลานขนาด
ไหน การนั่งตลอดรุ่งมันเป็นการพิสูจน์ถึงความเพียรชอบ ถึงความตั้งมั่น ถึงจิตใจที่เข้มแข็ง

จิตใจถ้าอ่อนแอวยวบยาบ ทำสิ่งใดก็ลุ่มลุกคลุกคลานทั้งสิ้น จิตใจที่เข้มแข็ง แต่ไม่ใช่แข็ง
กระด้าง แข็งจนระรานคนอื่น แข็งคือว่ามีเหตุมีผลกับตัวเอง มีเหตุมีผลไม่ให้เกิดสมันรุกราน
เวลาคิดสิ่งใด สิ่งที่ไม่ดีไม่ควรทำ จะทำสิ่งที่ดีงาม แล้วทำสิ่งที่ดีงามก็ไม่ติดมันด้วย ไม่ใช่ทำแล้ว
ไม่ทำจะทุกข์จะยากไป มีโอกาสทำต้องทำ แล้วทำดีงาม โอกาสความชั่วเราไม่ไปกับมัน แล้ว
แข็งด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง ด้วยสัจจะด้วยความจริง ด้วยศีล ด้วยธรรม

ฉะนั้น เวลาจะนั่งตลอดรุ่ง ถ้าจะฝึกหัดพิสูจน์ว่าเราจะทำได้หรือไม่ได้ นั่งท่าเดียวก็ได้ นี่
เป็นคุณสมบัติอันดับหนึ่ง นั่งแล้วลุกเดินบ้าง นั่งบ้าง แล้วเดินบ้าง ยืนบ้าง ถือนิสสัยชิกคือไม่
นอนในคืนนั้น ไม่เอาหลังติดพื้น นี่คือสมบุรณ์แบบ นั่ง ยืน เดิน

ฉะนั้น แต่ทำนั่งอย่างเดียว คือว่าท่าเดียว นั่นเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองก็ยืนได้ เดินได้
แล้วให้ผ่านพ้นคำคืนนั้นไป นั่นถือเป็นฤดูดั่งข้อหนึ่ง

ฉะนั้น จะนั่งทั้งคืนเลย จะทำอย่างไรเจ้าคะ

ฝึกหัด ถ้าตั้งสัจจะไว้แล้วลองทำดู ทำแล้ว ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุมันสมดุคติ
ขึ้นไป มันจะไปลบล้างสิ่งที่สงสัยทั้งหมด ถ้ามันทำได้นะ ใ้ที่คำถามๆ ปล่อยวางหมดเลย จบ

“๔. ระหว่างนั่งสมาธิ จิตใจสงบ ก็จะชอบแผ่เมตตาให้ผู้อื่น แบบนี้ควรออกจากสมาธิ
ก่อนหรือไม่เจ้าคะ”

อันนี้เราถือว่ามีเหตุผลเลยนะ ไร้สาระ

ส่วนใหญ่แล้วเวลาเรานั่งสมาธิมันมีสติสมบูรณ์แบบ ไม่มีเว้นวรรค ไม่มีเวลาจะมาแผ่สมาธิหรอก

ไอ้ข้อนี้ทำให้สงสัย สงสัยว่า เวลานั่งสมาธิไป พุทโธๆ แล้วจะมีช่วงไหนที่แผ่เมตตา ถ้ามันแผ่เมตตา แผ่เมตตา มันก็ปล่อยพุทโธไป แสดงว่าพุทโธไม่ต่อเนื่อง พุทโธเว้นวรรค

นี่เหมือนกัน เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะคอยแผ่เมตตา

ไอ้แผ่เมตตา ถ้ามันแว็บออกมา แสดงว่ากิเลสมันคอยจะแฉลบๆ พุทโธๆ แล้วมันแฉลบออกๆ

แต่เวลานั่งสมาธิก็นั่งสมาธิไป พุทโธๆ ไม่มีเว้นวรรค เว้นวรรคมันตกว้างคันะ ช่องว่างกิเลสมันพาหนีหมดนะ ถ้าเราพุทโธต่อเนื่อง มันจะมีตรงไหนที่ไปแผ่เมตตา แล้วถ้าพิจารณาลมหายใจ มันมีตรงไหนเว้นวรรคจะไปแผ่เมตตา เพราะมันกำหนดลมหายใจอยู่

ฉะนั้น เวลาเขาภาวนาจนจบเสร็จแล้วเขาถึงแผ่เมตตา ครูบาอาจารย์ท่านทำจบแล้วเวลาออกจากสมาธิ แผ่เมตตา แผ่เมตตาสรรพสัตว์ทั้งหลาย สัพพะ สตุตาเลย สัตว์ทั้งหลายขอให้มีความสุขๆ เกิด เราไม่ต้องการเบียดเบียนใคร

ภาษาเรานะ แล้วก็ไม่ต้องทำให้ใครมาเบียดเบียนด้วย แต่คนมาเบียดเบียนเยอะเยอะเลย แต่เราไม่ไปเบียดเบียนใคร เพราะเรามีสติสัมปชัญญะ ไม่สร้างเวรสร้างกรรมใครทั้งสิ้น

ฉะนั้น ภาวนาไป

ไอ้ที่ว่าจะแผ่เมตตา มันคอยแฉลบ คำถามนี้มันบอกถึงความอ่อนแอ มันบอกถึงความล้มเหลว มันบอกถึงตัวเองโง่

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง ไอ้คำถามที่ถามมาทั้งหมดมันไม่มีหรอก เพราะเราทำถูกต้องชอบธรรม ขั้บรรณถนน จากหัวถนน ทำถนน เป้าหมายเราสมบูรณ์แบบ ไปแล้วกลับไม่มีอุบัติเหตุ ไม่มีอะไรทั้งสิ้น

ไ้่นี้ข้างทางแะไปหมดเลย ไ้่นี้ ไ้่นี้ ไ้่นี้ ไ้่นี้ แล้วปลายทางมันอยู่ไหนละ

ฉะนั้น ตั้งสติสัมปชัญญะ ทำสิ่งใดให้เป็นขึ้นเป็นอัน แล้วถ้าประสบการณ์มันดีขึ้น
อย่างเช่น ยิ่งพุทโรมันยิ่งสว่าง

นี่มันข้อเท็จจริง ยิ่งกลัว ยิ่งทำดี มันยิ่งได้ผลตอบแทนที่ดีงาม

ยิ่งกลัวเข้าไปใหญ่เลย

ไม่ต้องกลัว ทำดีต้องได้ดี ไม่ต้องกลัว พุทโรซัดๆ เราควบคุมตัวเองทั้งสิ้น เราจัดการได้
ทั้งหมด ถ้าเราจัดการไม่ได้ มันมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบได้อย่างไร

มันจะมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบต่อเมื่อเราจัดการทุกๆ อย่างได้ทั้งหมดทั้งสิ้น เอวัง